

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Karel Hlaváček
Václav Štěrba

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny
Parlamentní institut

OBSAH

OBSAH	2
EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ	3
BOSNA A HERCEGOVINA	3
CHORVATSKO	3
SRBSKO	5
TURECKO	6
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU	7
EVROPSKÁ POLITIKA SOUSEDSTVÍ	7
EU A TIBET	9
SUMMIT EU – JAPONSKO	10
BARMA/MYANMAR	11
ZIMBABWE	13
DOKUMENTY SZBP EU	14

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2237, email: hlavacekk@psp.cz

Václav Štěrba, tel. 2237, email: sterbav@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

BOSNA A HERCEGOVINA

Pozadí

Bosna a Hercegovina je potenciálním kandidátem na členství v EU, dosud s ní však nebyla podepsána asociační a stabilizační dohoda (SAA). Tomu dlouhodobě bránila nedostatečná spolupráce s ITCY a reforma policie. Ve svém sdělení ze dne 5. března 2008^{1,2} však vyslovila Komise uspokojení nad zlepšenou spoluprací s ITCY a naději, že SAA bude možno uzavřít „brzy“. Problémem nadále zůstávala reforma policie, konkrétně integrace policejních sil v autonomních oblastech Republika srbská a Federace Bosny a Hercegoviny.

Aktuálně

Dne 10. dubna 2008 schválila dolní komora bosenského parlamentu zákon týkající se reformy policie. Vzhledem k návrhu podporovanému EU je zákon přijatý dolní komorou kompromisním řešením, přesto však byla nová legislativa v EU vřele přivítána. Předsednictví prohlásilo, že EU se těší na podepsání SAA v co nejkratším čase.

Očekávaný vývoj

Komise spolu s Radou nyní zhodnotí, zda nový zákon uspokojuje nároky EU a zda jsou Bosnou a Hercegovinou plněny i ostatní požadavky – plná spolupráce s ICTY a reforma veřejné správy. Očekává se, že výsledky budou pozitivní. Pokud tedy nový zákon schválí i horní komora bosenského parlamentu, mohla by asociační a stabilizační dohoda být podepsána již na dubnovém zasedání Rady 28. a 29. dubna 2008.

CHORVATSKO

Pozadí

Chorvatsko se v současnosti nachází v rozhodující fázi svých přístupových rozhovorů. Dosud otevřelo 16 kapitol z celkových 35 unijního acquis, z toho dvě předběžně uzavřelo (věda a výzkum, vzdělání a kultura). Zatímco ještě před několika měsíci se situace vyvíjela spíše nepříznivě, mimo jiné vzhledem ke sporu se Slovinskem a Itálií ohledně chorvatské ekologické chráněné rybolovné zóny (ZERP)³, nyní se situace

¹ Dokument k dispozici [ZDE](#).

² Bližší informace o sdělení Komise viz. Přehled SZBP březen 2008.

³ Bližší informace viz. Přehled SZBP leden 2008

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2237, email: hlavacekk@psp.cz

Václav Štěrba, tel. 2237, email: sterbav@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

obrátila. Sporná otázka byla vyřešena 12. března 2008, kdy chorvatský parlament přijal dodatek k zákonu o ZERP, který odkládá implementaci ZERP vůči zemím EU do doby, než o ní bude dosaženo dohody. Předseda Komise José Barroso v reakci na tuto událost 13. března 2008 prohlásil, že Chorvatsko pravděpodobně bude schopno zakončit přístupové rozhovory do skončení mandátu Komise (listopad 2009). Komisař pro rozšíření Olli Rehn prohlásil, že nyní mohou být přístupové rozhovory urychleny.

Aktuálně

Jednání se nyní zřetelně urychlují. Dne 9. dubna 2008 Coreper pozitivně ohodnotil plnění kritérií pro zahájení jednání (opening benchmarks) o kapitole 24 (Spravedlnost, svoboda a bezpečnost). Chorvatsko dosud obdrželo pozitivní hodnocení „opening benchmarks“ u tří kapitol (volný pohyb zboží, zemědělství a rozvoj venkova, sociální politika a zaměstnanost). Kritéria pro zahájení jednání u dalších dvou kapitol jsou v současnosti hodnoceny Komisí.

Dne 10. dubna 2008 přijal Evropský parlament (EP) usnesení⁴, v němž jednoznačně podporuje urychlení procesu přijetí Chorvatska do EU. EP blahopřeje chorvatským orgánům k dobrým výsledkům a vyzývá je k neutuchajícímu úsilí o další přibližování nárokům EU. Přístupová jednání by podle EP měla „v každém případě být uzavřena v roce 2009“. Ale EP zmiňuje i slabiny chorvatských snah o vstup do EU. „Naléhavě vyzývá“ Chorvatsko k urychlení procesu reformy veřejných služeb na úrovni místní a regionální samosprávy. Je názoru, že je zapotřebí dalších zlepšení v oblasti soudnictví, zejména snížení počtu případů čekajících na vyřízení, posílení nezávislosti soudnictví a racionalizace soudního systému.

Očekávaný vývoj

Do konce června 2008 by měly být podle termínu stanoveného Komisí splněny všechny zbývající „opening benchmarks“. Pokud se to podaří, Komise v listopadu tohoto roku zveřejní „cestovní mapu“, která stanoví časový rámec uzavření vyjednávání. Tento časový rámec by neměl překročit vypršení mandátu stávající Komise v listopadu 2009.

Chorvatsko je nyní velice optimistické ohledně dalšího průběhu přístupových rozhovorů. Do konce slovinského předsednictví chce otevřít šest nových kapitol, z toho dvě (dopravní politika a energie⁵) na mezivládní konferenci plánované na 21. dubna 2008. Během francouzského předsednictví chce otevřít téměř všechny zbylé kapitoly. České předsednictví pak bude hrát klíčovou úlohu v dalším průběhu a uzavírání jednání.

⁴ Usnesení k dispozici [ZDE](#).

⁵ V kapitole Dokumenty SZBP EU jsou k dispozici návrhy společných postojů k těmto kapitolám s ohledem na přípravu přístupové konference s Chorvatskem.

SRBSKO

Pozadí

Srbsko bylo do 29. dubna 2008 kromě Bosny a Hercegoviny jedinou zemí západního Balkánu, se kterou dosud nebyla podepsána asociační a stabilizační dohoda (SAA). Hlavní překážkou byl odpor Belgie a Nizozemska. Tyto dva státy podmiňovaly podepsání smlouvy plnou spoluprací s ICTY.

S vyhlášením kosovské samostatnosti se EU rostoucí měrou začala angažovat v preventivně-diplomatických aktivitách na Balkánu. Kromě opakovaných prohlášení o evropské budoucnosti regionu vydala Komise na počátku března 2008 sdělení^{6 7 8}, které mění dosavadní tvrdou rétoriku vůči balkánským zemím a navrhuje posílené formy spolupráce s EU. Srbsko je v dokumentu ujištěno o své evropské budoucnosti, navíc je mu přislíbena urychlení procesu přibližování EU podepsáním SAA a získáním kandidátského statusu.

Aktuálně

V souvislosti s nadcházejícími parlamentními volbami v Srbsku (konají se 11. května 2008), které by mohly být z hlediska proevropského směřování Srbska rozhodující, se EU rozhodla k dalšímu vstřícnému kroku: dne 29. dubna 2008 byla se Srbskem podepsána SAA a prozatímní dohoda. Belgie a Nizozemsko však dosáhly kompromisu; ratifikační proces SAA nezačne, dokud nedojde k jednohlasné shodě mezi členskými státy ohledně plné spolupráce Srbska s ICTY. Tyto podmínky jsou stanoveny v člancích 2, 4, a 133 SAA a v článku 1 a 54 prozatímní dohody.

Samo Srbsko reagovalo na podepsání smlouvy nejednotně. Proevropský prezident Boris Tadić prohlásil, že je „mimořádně potěšen“ a že „podepsání SAA je důležitým krokem k členství v EU“. Naopak premiér Vojislav Koštunica prohlásil, že podepsání smlouvy „je bezesporu protistátním, protiústavním aktem“ a pohrozil nesouhlasem s ratifikací smlouvy ze strany Srbska.

Brzké podepsání SAA se očekává také s Bosnou a Hercegovinou⁹. Ačkoli závěry Rady z 29. dubna¹⁰ 2008 chválí Bosnu a Hercegovinu za pokrok ve všech relevantních oblastech a byly zahájeny technické přípravy k podpisu SAA, k samotnému podpisu z technických důvodů nedošlo. Dokument dokonce hovoří o potřebě dalšího reformního úsilí. To vedlo k ostré bosenské reakci na podepsání smlouvy se Srbskem. Bosně se nelíbí „dvojitý metr“, který EU používá. Je totiž obvyklé, že SAA se

⁶ Dokument k dispozici [ZDE](#).

⁷ Bližší informace k tomuto sdělení viz. Přehled SZBP březen 2008

⁸ Tento dokument byl 29. dubna 2008 vřele přivítán Radou, která se cítí „být zavázána k plné implementaci opatření, která navrhuje“.

⁹ Bližší informace o cestě Bosny a Hercegoviny k podpisu SAA viz. Přehled SZBP 1.-15. březen 2008

¹⁰ Závěry Rady k dispozici [ZDE](#).

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2237, email: hlavacekk@psp.cz

Václav Štěrba, tel. 2237, email: sterbav@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

podepisuje až po splnění všech podmínek, což je i případ Bosny a Hercegoviny. Srbsku se tak podle Bosny dostává privilegií jako žádnému dalšímu státu.

Očekávaný vývoj

Rada a Komise budou nyní monitorovat srbskou spolupráci s ICTY. Shodu Rady v této věci však lze čekat nejdříve v červenci 2008, poté, co bude zhodnocena zpráva hlavního žalobce Haagského tribunálu Serge Brammertse. Ta bude zveřejněna v červnu 2008. Podepsání SAA s Bosnou a Hercegovinou se podle slov slovinského ministra zahraničí dá pravděpodobně očekávat na květnovém zasedání Rady 26. května 2008.

TURECKO

Pozadí

V přístupových jednáních s Tureckem bylo od října 2005 dosud otevřeno 5 kapitol unijního acquis z celkových 35 a jen jedna kapitola byla uzavřena¹¹. Toto relativně pomalé tempo vyjednávání odráží mimo jiné stav tureckého reformního procesu v nedávné době. Hodnotící zpráva Komise za rok 2007 konstatuje zpomalování reform, zejména v oblasti demokracie a lidských práv¹².

Aktuálně

V současné době existují znaky, že se tento trend prohlubuje. Dne 21. dubna 2008 se měla konat přístupová konference, na níž Turecko plánovalo otevřít 2 nové kapitoly (obchodní právo a duševní vlastnictví). Konference však byla odvolána evropským předsednictvím, protože Turecko dosud nebylo schopno splnit požadavky kritérií pro zahájení jednání u kapitoly duševní vlastnictví.

V EU tento vývoj vzbuzuje znepokojení. Předseda Komise José Barroso vyzval Turecko k implementaci nezbytných reform, zejména v oblasti svobody projevu. Tato poznámka se týká stále odkládaného přijetí dodatku k zákonu na ochranu turectví, který je jednou z hlavních překážek přístupových jednání. Zahraniční výbor Evropského parlamentu připravil návrh usnesení¹³, ve kterém „vyjadřuje politování, že nebylo dosaženo žádného pokroku v oblasti svobody projevu“ a vyzývá k urychlení reform. Další zdržení by podle návrhu usnesení „velmi negativně ovlivnilo tempo vyjednávání“.

Další předpokládaný vývoj

Turecko doufá, že se mu podaří výše zmíněné zdržení vykompenzovat 17. června 2008, kdy plánuje otevřít kromě výše uvedených kapitol ještě dvě další: volný pohyb

¹¹ Konkrétnější informace viz. Přehled SZBP únor 2008.

¹² Turkey 2007 Progress Report - k dispozici [ZDE](#).

¹³ Návrh usnesení ke stažení [ZDE](#).

kapitálu a vzdělání a kulturu. Zdá se, že nepříznivý trend by mohl být zlomen: 29. dubna 2008 byl tureckým parlamentem přijat dodatek k výše zmiňovanému zákonu na ochranu turectví, což může být hodnoceno jako velký krok kupředu.

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a vnějších vztahů EU)

EVROPSKÁ POLITIKA SOUSEDSTVÍ

Popis problematiky

Evropská politika sousedství (ENP) vznikla v roce 2004 s cílem posílení prosperity, stability a bezpečnosti ve vztazích rozšířené EU se svými sousedy.¹⁴ Jedná se o politiku bližší spolupráce založenou na společně sdílených hodnotách (demokracie a lidská práva, právní stát, dobrá veřejná správa, tržní ekonomika a trvale udržitelný rozvoj). ENP je implementována na základě smluv o partnerství a spolupráci a v jejich rámci pak na základě akčních plánů. V roce 2006 Komise poprvé vypracovala hodnotící zprávy, zabývající se pokrokem či zaostáváním v realizaci akčních plánů.

Aktuálně

3. dubna 2008 vydala Komise v pořadí druhou hodnotící zprávu (sestavující ze zpráv hodnotících jednotlivé země a sektorové hodnotící zprávy)¹⁵, která je doplněna sdělením Radě¹⁶, v němž Komise vyvozuje závěry z hodnotící zprávy a shrnuje ji.

Čtyři státy – Izrael, Moldávie, Maroko a Ukrajina - podle těchto materiálů dosáhly největšího pokroku, což je důvodem pro možné posílení vzájemných vztahů. S Ukrajinou, Moldávií a Marokem by měly být podepsány nové smlouvy o partnerství a spolupráci, které půjdou výrazně nad rámec smluv stávajících. Tyto státy také mohou očekávat nárůst finanční pomoci pro rok 2008 ze strany Komise. S Izraelem by měla být posílena spolupráce v některých oblastech (např. užší zapojení do ekonomiky EU).

Co se týká Ukrajiny, proces vyjednávání o nové posílené smlouvě začal již v březnu 2007 a měl by být dokončen v průběhu roku 2009.¹⁷ Aspirace Ukrajiny však převyšují

¹⁴ Konkrétně se ENP týká těchto států: Alžírsko, Arménie, Ázerbajdžán, Bělorusko, Egypt, Gruzie, Izrael, Jordánsko, Libanon, Libye, Moldavsko, Maroko, Palestinská samospráva, Sýrie, Tunisko a Ukrajina. S Alžírskem, Běloruskem, Libyí, Sýrií však ENP dosud není „aktivována“, protože dosud nebyly dojednány příslušné akční plány.

¹⁵ Hodnotící zprávy k jednotlivým zemím ke stažení [ZDE](#).

¹⁶ Sdělení Radě k dispozici [ZDE](#).

¹⁷ Bližší informace o Ukrajině a ENP viz. Přehled SZBP březen 08.

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2237, email: hlavacekk@psp.cz

Václav Štěrba, tel. 2237, email: sterbav@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

rámec ENP, Ukrajina se v dlouhodobém výhledu chce stát členem EU. Proto reagovala vyhroceně na fakt, že ENP je stále vnímána jako alternativa k členství a že hodnotící zpráva nepřinesla jasné přijetí ukrajinské evropské budoucnosti. Ukrajina považuje části sdělení Komise za „neakceptovatelná“, protože „předem omezují budoucí vztahy EU-Ukrajina do formátu partnerství“. Ukrajina rovněž kritizuje jednostrannost ENP, jež nebere v úvahu názory partnerských států a není tedy založena na rovnoprávném vztahu.¹⁸

Cesta k vyjednání nové smlouvy pro Moldavsko je již otevřená, neboť Rada schválila možnost vyjednat novou platformu spolupráce již v únoru 2008. Podle Komise pokračuje i jednání s Marokem, které má za cíl určit konkrétní způsoby, jak dospět k privilegovanému statusu Maroka. O možnostech posílení spolupráce s Izraelem se bude i nadále jednat.

Zpráva se týká i ostatních osmi relevantních států a celkově se nese v duchu ocenění pozitivních snah a pouze opatrné kritiky:

- Gruzie dosáhla „dobrého pokroku“ v oblasti právní a v boji proti korupci. Nicméně vyhlášení výjimečného stavu na konci roku 2007, které vedlo k prezidentským volbám v lednu 2008 „ukázalo nutnost důsledné implementace legislativy“.
- Arménie podle Komise vynaložila velké úsilí ke splnění akčního plánu, úspěšná byla např. ve svých reformách v právní oblasti, administrativního managementu voleb či zavedení úřadu ombudsmana. Při letošních únorových prezidentských volbách však došlo k problémům (vyhlášení výjimečného stavu), což ukazuje na přetrvávající problémy.
- Ázerbajdžán je diplomaticky kritizován: učinil sice „hmatatelné pokroky“ v právní oblasti, nicméně problémy přetrvávají ve všech důležitých oblastech.
- Egypt přijal akční plán teprve v červnu 2007. Navzdory tomu již dosáhl „důležitého pokroku“ při ekonomické reformě.
- Libanon dokázal navzdory své obtížné politické situaci udělat pokrok v ekonomických a strukturálních reformách.
- Politická situace v Palestině v roce 2006 a na začátku roku 2007 (převzetí moci hnutím Hamás) učinila progres ENP nemožným. V červnu 2007 byly obnoveny vztahy a EU je připravena uvést akční plán znovu v chod. K tomu by mohlo dojít již v první polovině roku 2008.
- Tunisku se podařilo značně pokročit prakticky ve všech oblastech vymezených akčním plánem. Komise proto chce rozšířit dialog na všechny relevantní oblasti zmiňované v asociační dohodě platné již od roku 1998.

¹⁸ Blíže k ukrajinské reakci viz. EU to deepen ties with Israel, Moldova, Morocco and Ukraine. EUROPOLITICS 3503, 4. 4. 2008

- Jordánsko je rovněž v rámci partnerství aktivní a činí pokroky, zejména v oblastech sociálních a ekonomických. Činí však již také kroky směřující k politické reformě.

Další předpokládaný vývoj

Podle slov komisařky pro vnější vztahy Benity Ferrero-Waldner se během příštích týdnů rozhodne o konkrétní částce, o kterou bude navýšena finanční asistence výše zmíněným státům. Předběžně se hovořilo o částce okolo 50 mil. Euro. Projednávání hodnotící zprávy sice není obsaženo v provizorní agendě Rady, nicméně lze očekávat její projednávání na příštím zasedání, tj. 28. a 29. dubna 2008.

EU A TIBET

Popis problematiky

Současná vyhocená situace v Tibetu je vysoce aktuálním tématem na půdě EU. Dne 19. března 2008 vydalo předsednictví prohlášení¹⁹, v němž vyzývá Čínu k řešení problému podle principů demokracie a lidských práv. Současně vyslovuje podporu jednání mezi dalajlámou a Pekingem. Na neformálním setkání ministrů zahraničí z 28. a 29. března 2008 byla situace znovu diskutována a ministři potvrdili stávající rétoriku.²⁰ V dokumentech však není zmíněn silně diskutovaný problém: možný bojkot zahájení olympijských her v Číně.

Aktuálně

Dne 10. dubna 2008 přijal EP usnesení²¹, v němž „rozhodně odsuzuje brutální represie čínských bezpečnostních sil vůči tibetským demonstrantům“. Čínskou vládu vyzývá kromě jednání v souladu s principy lidských práv i k otevření oblasti zahraničním novinářům, diplomatům a nezávislému vyšetřování nepokojů. Dále žádá o zahájení konstruktivního dialogu s dalajlámou. Radu pak vyzývá k přijetí společného postoje, který by umožnil bojkot zahajovacího ceremoniálu olympijských her v případě, že jednání mezi dalajlámou a Pekingem nebudou obnovena.

Návrh nezúčastnit se zahájení olympijských her přichází ve chvíli, kdy evropští státníci nejsou v této otázce jednotní. Německá kancléřka Merkelová se nechystá zahajovací ceremoniál navštívit, stejně jako britský premiér Brown (který tak změnil svůj původní záměr). Klíčovým hráčem však zůstává francouzský prezident Sarkozy, jehož země bude v době zahájení EU předsedat. Ten dosud není rozhodnut, stanovisko si hodlá vytvořit na základě konzultací se svými evropskými partnery. Například Javier Solana se však ceremoniálu chce zúčastnit; k opačnému stanovisku by se prý přiklonil jen v případě přijetí společného postoje k této věci. Český premiér Topolánek nejprve

¹⁹ Prohlášení ke stažení [ZDE](#).

²⁰ Více k jednání o Tibetu na Gymnichu z 28. a 29. dubna 2008 [ZDE](#).

²¹ Usnesení k dispozici [ZDE](#).

svou účast podmínil souhlasem vlády. Ta zaujímá spíše skeptický postoj. Např. ministr zahraničí Schwarzenberg si myslí, že by se evropští lídři měli účasti zdržet, protože podobné akce jsou velmi náchylné k zneužití diktátory. 15. dubna 2008 se k tomuto stanovisku přiklonil i Topolánek.

Další předpokládaný vývoj

Lze předpokládat, že EU se kvůli neshodě názorů na společném postoji k bojkotu zahájení olympijských her neusnese. Již na současná prohlášení EU reagovala Čína velmi ostře s tím, že do jejích vnitřních záležitostí se nikdo nemá právo vměšovat. Na konec roku 2008 je však naplánována návštěva dalajlámy v Bruselu, což je jasný signál podpory Tibetu. Evropský parlament dokonce podporuje dřívější termín jeho návštěvy.

SUMMIT EU – JAPONSKO

Popis problematiky

Dne 23. dubna 2008 se v japonském Tokyu konal 17. summit EU – Japonsko²². Vrcholná setkání EU a Japonska se konají pravidelně každý rok již od roku 1991. EU byla na tomto setkání zastoupena slovinským předsedou vlády Janezem Janšou a předsedou Komise José Barrosem. Japonskou delegaci vedl předseda vlády Yasua Fukuda.

Základem současného dialogu obou stran je akční plán přijatý v roce 2001²³. Ten stanovuje následující prioritní oblasti spolupráce EU a Japonska:

- podpora míru a bezpečnosti (např. reforma OSN, podpora lidských práv, demokracie a stability, odzbrojení a boj proti šíření atomových zbraní)
- posilování ekonomické spolupráce (např. usnadňování vzájemného obchodu, posílení mezinárodního měnového a finančního systému, boj proti chudobě)
- čelení globálním a společenským výzvám (např. stárnutí populace, rovnost pohlaví, životní prostředí, energie, terorismus)
- sbližování lidí a kultur (akademická spolupráce, podpora mladých lidí, rozvoj spolupráce v oblasti občanské společnosti a meziregionální výměny)

Výstupy summitu

Projednávaná témata mají velmi blízko k tématům diskutovaným již na minulých setkáních.²⁴ Summit sice nepřinesl žádný výrazný průlom, nesl se nicméně v duchu shody a kooperace.

²² Společné tiskové prohlášení z tohoto summitu k dispozici [ZDE](#).

²³ Akční plán ke stažení [ZDE](#).

²⁴ Podrobnější informace o loňském summitu viz. Přehled SZBP červen 2007.

- Mír a bezpečnost: EU a Japonsko znovu potvrdili svoje odhodlání přispět ke stabilizaci Afghánistánu. Shodli se na svém postoji k Íránu a jeho atomovému programu. Tento problém musí být vyřešen diplomaticky s ohledem na centrální roli OSN a Mezinárodní atomové agentury. Obě strany rovněž podporují pokračování blízkovýchodního mírového procesu prostřednictvím vyjednávání. Proces by měl směřovat k ustavení nezávislého palestinského státu.
- Za jeden z nejdůležitějších problémů v oblasti globálních a společenských výzev je v současnosti považována klimatická změna. EU a Japonsko jsou si v této oblasti názorově blízko. Oba aktéři jsou pro nalezení závazného post-kjótského mezinárodního přístupu ke klimatické změně, který by měl být sjednán do konce roku 2009 a začít platit po roce 2012. Cílem tohoto přístupu by mělo být především snížení emisí CO₂, oproti minulému setkání ale nebyla dohodnuta žádná konkrétní čísla. Jednání jsou nicméně hodnocena pozitivně, a to především díky shodě ohledně závaznosti nového mezinárodního režimu.
- Jednání o ekonomické spolupráci přinesla, stejně jako minulý summit, shodu na nutnosti ukončení rozvojového kola jednání WTO (DDA). Dotčeno bylo i aktuální téma světové potravinové krize. Státníci se shodli na „naléhavé potřebě zabývat se tímto problémem“. José Barroso vyjádřil naději, že se podaří přimět mezinárodní společenství k dodatečnému úsilí v oblasti rozvojové pomoci. Bilaterální spolupráce bude dále rozvíjena např. v oblasti ochrany spotřebitele, zejména s ohledem na bezpečnost potravin.
- Určitých pokroků bylo dosaženo v oblasti sblížení kultur. V průběhu roku 2008 a 2009 by mělo být nastartováno další kolo pilotních projektů v oblasti vzdělávání. Jednající strany se také zavázaly k dalšímu jednání o vízové politice.

Další předpokládaný vývoj

V květnu 2008 se bude konat ministerské setkání WTO, který EU i Japonsko vidí jako klíčovou možnost k pokroku v jednáních, jež by mohla být uzavřena už v tomto roce. Na červenec 2008 je plánován summit G8, jemuž bude předsedat Japonsko. Ten by podle José Barrosa mohl znamenat průlom v jednáních o klimatických změnách.

BARMA/MYANMAR²⁵

Popis problematiky

Světová pozornost se na Barmu upřela zejména v souvislosti s protivládními protesty z podzimu 2007. Státní rada pro mír a rozvoj (SPDC), barmská vládnoucí strana, v nich protesty brutálně potlačovala a mnoho účastníků protestů, zejména mnichů a jeptišek, je dodnes nezvěstných. EU v reakci na tyto události zpřísnila sankce, které

²⁵ V EU neexistuje shoda na použití názvu Barma a Myanmar. Rada tedy upřednostňuje použití obou názvů současně, ale např. EP volí název Barma, čímž vyjadřuje ostřejší distanci vůči stávajícímu režimu.

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2237, email: hlavacekk@psp.cz

Václav Štěrba, tel. 2237, email: sterbav@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

jsou proti barmskému režimu uplatňovány.²⁶ V únoru 2008 barmská vláda oznámila, že 10. května 2008 se bude konat referendum o nové ústavě a že budou do roku 2010 uspořádány volby za účasti více politických stran.

S přibližujícím se termínem referenda se situace opět vyhrocuje. V zemi pokračuje porušování lidských práv (včetně nucené práce a odvodů dětských vojáků) a existují jasné znaky, že barmská junta nedovolí regulérní průběh lidového hlasování. Odmítla například návrh zvláštního vyslance OSN Ibrahima Gambariho na přítomnost mezinárodních pozorovatelů a přijala zákon (č. 1/2008), který upírá volební právo členům náboženských řádů. Návrh ústavy například dovoluje hlavnímu vojenskému veliteli země platnost ústavy zrušit nebo také zajišťuje čtvrtinu míst v obou komorách parlamentu armádním důstojníkům.

Jednání v institucích EU

V souvislosti s těmito událostmi vydal Evropský parlament (EP) dne 24. dubna 2008 usnesení²⁷, v němž žádá legitimní průběh referenda za účasti mezinárodních pozorovatelů, propuštění politických vězňů a objasnění zásahů proti loňským protestům. Naléhavě pak žádá Radu o obnovení a rozšíření cílených sankcí směřovaných především na zamezení přístupu barmských vládních elit k západním službám (bankovní služby, vzdělávání, soukromé podnikání atp.). Také vyzývá ke snaze o celosvětové embargo na vývoz zbraní do Barmy (Barmská junta nakupuje zbraně především od Ruska, Číny a Indie). Své výzvy směřuje EP i ke sdružení ASEAN a Číně, které s barmskou vládou aktivně spolupracují. EP je žádá o tlak na demokratické změny v Barmě.

Také Rada se k problematice Barmy vyjadřuje. Ve svých závěrech z 29. dubna 2008²⁸ vyzývá barmskou vládu, aby umožnila transparentní a spravedlivé referendum a vyjadřuje nespokojenost se současným návrhem ústavy. Současně žádá barmský režim o spolupráci se zpravodajem OSN pro lidská práva v Barmě a k implementaci jeho doporučení. V případě vstřícných kroků vojenské junty zmiňuje možnost bližší spolupráce Barmy s EU. Rada dále přijala společný postoj, kterým se prodlužují restriktivní opatření vůči Barmě do 30. dubna 2009.

V těchto otázkách Rada plně vychází vstříc žádostem EP. Relativně slabou však zůstává žádaná výzva k tlaku na celosvětové zbraňové embargo vůči Barmě. Rada ve svých závěrech volí raději opatrnější formulaci: „...rada by podnítila ostatní členy mezinárodního společenství k přijetí podobných opatření“.

²⁶ Bližší informace viz. Přehled SZBP listopad 2007.

²⁷ Usnesení k dispozici [ZDE](#).

²⁸ Závěry Rady k dispozici [ZDE](#).

ZIMBABWE

Popis problematiky

Problematická situace v Zimbabwe vyostřená nejasnou politickou situací po volbách z 29. března 2008²⁹ je dlouhodobě v centru pozornosti světového společenství včetně EU. Jen během první poloviny dubna 2008 vydala Rada dvě prohlášení předsednictví^{30 31}, která se Zimbabwe týkají. Vyjadřuje v nich své znepokojení nad tamní lidsko-právní situací a nad obstrukcemi při zveřejnění výsledků prezidentských voleb a volá po jejich zveřejnění. Situaci se snaží řešit regionální organizace Jihoafrického rozvojového společenství (SADC), která 12. dubna 2008 vyzvala k bezodkladnému ověření a zveřejnění volebních výsledků. Vládnoucí strana v Zimbabwe, Zanu-PF, však na výzvy mezinárodního společenství ani nadále nereaguje.

Jednání v institucích EU

24. dubna 2008 vydal EP k situaci v Zimbabwe usnesení.³² V něm kromě výzvy vládě Zimbabwe k dodržování zásad demokracie, lidských práv a právního státu žádá o spolupráci širší mezinárodní komunitu: Čínu žádá o zastavení dodávek zbraní do Zimbabwe.³³ Jihoafrickou republiku, regionální velmoc, vyzývá k „pozitivním krokům“. O využití jejího vlivu naléhavě žádá i Africkou unii (AU). Rada je EP žádána o dodržování sankčního režimu a urychlenou přípravu bezodkladné hospodářské pomoci, jakmile proběhne demokratická transformace Zimbabwe.

Rada ve svých závěrech z 29. dubna 2008 zůstává v deklaratorní rovině. Současnou situaci shledává „nepřijatelnou a neospravedlnitelnou“. Vyzývá k zastavení násilí a respektování svobod. Stejně jako EP přisuzuje hlavní roli ve vyřešení situace regionálním organizacím, především SADC a AU. Vyzývá k implementaci výsledků summitu SADC z 12. dubna 2008 a vítá deklarovanou ochotu AU se v problému angažovat. Důležitou roli může podle EU hrát i širší mezinárodní společenství, a to především ukončením dodávek zbraní do Zimbabwe.

²⁹ V tomto datu se konaly volby nejen prezidentské volby, ale i do poslanecké sněmovny a senátu a volby do orgánů místní samosprávy.

³⁰ Deklarace ze 4. dubna 2008 ke stažení [ZDE](#).

³¹ Deklarace z 16. dubna 2008 ke stažení [ZDE](#).

³² Usnesení k dispozici [ZDE](#).

³³ Předmětem výzvy je zejména nedávná čínská dodávka zbraní, která nakonec nebyla do Zimbabwe dopravena, neboť se na nátlak USA setkala s odporem k vykládce v JAR, Namibii, Angole i Mosambiku.

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Omezující opatření (sankce) - Aktualizace osvědčených postupů EU pro účinné provádění omezujících opatření - [8666/08](#)

Datum: 25. 4. 2008

Typ dokumentu: Výzva skupiny radů pro vnější vztahy (RELEX) Výboru stálých zástupců

Obsah dokumentu: Dokument navrhuje konkrétní podobu aktualizace pokynů k provádění omezujících opatření v rámci SZBP.

Obecné zásady politiky EU vůči třetím zemím týkající se mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání - Aktualizace obecných zásad - [8590/08](#)

Datum: 24. 4. 2008

Typ dokumentu: Výzva Generálního sekretariátu Politickému a bezpečnostnímu výboru LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument vymezuje zásady politiky EU vůči třetím zemím v oblasti lidských práv.

ROZŠÍŘENÍ - přístupová jednání s Tureckem = splnění kritéria pro zahájení jednání o kapitole 6: Právo obchodních společností - [8566/08](#)

Datum: 22. 4. 2008

Typ dokumentu: Výzva Pracovní skupiny pro rozšíření a pro země jednající o přistoupení k EU Výboru stálých zástupců LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument vyzývá COREPER, aby schválil splnění kritéria pro zahájení jednání o kapitole 6.

EUBAM Moldava a Ukrajina: Měsíční zpráva, březen 2008 - [8626/08](#)

Datum: 21. 4. 2008

Typ dokumentu: Zpráva Sekretariátu Delegacím LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument podává přehled událostí u ESDP mise EUBAM Moldava a Ukrajina za březen 2008

Memorandum o porozumění ohledně energetického strategického partnerství mezi EU a Irákem - [8643/08](#)

Datum: 21. 4. 2008

Typ dokumentu: Memorandum

Obsah dokumentu: EU a Irák v dokumentu vyjadřují společnou vůli ke spolupráci na poli energetiky.

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů

- **EU jako globální partner pro rozvoj - jak urychlit pokrok směrem k dosažení rozvojových cílů tisíciletí - [8403/08](#)**

Datum: 15. 4. 2008

Typ dokumentu: Sdělení Komise

Obsah dokumentu: Dokument hodnotí rozvojové politiky EU a navrhuje jejich změny s ohledem na lepší soudržnost a efektivitu.

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2237, email: hlavacekk@psp.cz

Václav Štěrba, tel. 2237, email: sterbav@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Rozšíření - přístupová jednání s Tureckem = splnění kritéria pro zahájení jednání o kapitole 7: Práva duševního vlastnictví - [8444/08](#)

Datum: 15. 4. 2008

Typ dokumentu: Výzva pracovní skupiny pro rozšíření LIMITE

Obsah dokumentu: Pracovní skupina pro rozšíření a pro země jednající o přistoupení k EU v dokumentu vyzývá Výbor stálých zástupců k potvrzení dohody o splnění příslušného kritéria.

Rozšíření - přístupová jednání s Chorvatskem = Kapitola 14: Dopravní politika - [8295/08](#)

Datum: 14. 4. 2008

Typ dokumentu: Návrh společného postoje EU LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument navrhuje společný postoj EU s ohledem na přípravu příští přístupové konference s Chorvatskem. Vymezuje oblasti, v nichž je třeba harmonizovat chorvatskou legislativu s unijním acquis celkově hodnotí danou oblast.

Rozšíření - Přístupová jednání s Chorvatskem = Kapitola 15: Energetika - [8294/08](#)

Datum: 14. 4. 2008

Typ dokumentu: Návrh společného postoje EU LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument navrhuje společný postoj EU s ohledem na přípravu příští přístupové konference s Chorvatskem. Vymezuje oblasti, v nichž je třeba harmonizovat chorvatskou legislativu s unijním acquis celkově hodnotí danou oblast.

Společná strategie Afrika-EU a první akční plán této strategie (2008–2010) - [8168/08](#)

Datum: 14. 4. 08

Typ dokumentu: Zpráva skupiny Antici Výboru stálých zástupců LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument specifikuje zásady týkající se implementace akčního plánu, vytvoření prováděcích týmů a společné konzultace s afroickou stranou s ohledem na červnové zasedání ministerské trojky EU-Afrika.

Návrh rozhodnutí Rady o podpisu Dohody o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy a Bosnou a Hercegovinou jménem Evropského společenství**Návrh rozhodnutí Rady a Komise na uzavření Dohody o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Bosnou a Hercegovinou na straně druhé - [8222/08](#)**

Datum: 8. 4. 2008

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady, návrh rozhodnutí Rady a Komise

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje: i) návrh rozhodnutí Rady o podpisu dohody, ii) návrh rozhodnutí Rady a Komise o uzavření dohody.

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2237, email: hlavacekk@psp.cz

Václav Štěrba, tel. 2237, email: sterbav@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz